

2020-yil yanvar-mart oylarida Samarqand viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishi

Bugungi kunda mamlakatning iqtisodiy holatini baholashda xizmatlar sohasining ko'lamini, tarkibi va rivojlanish darajasi alohida o'rin tutadi.

Xizmatlar sohasining kengayishi va rivojlanishi, milliy daromadlarning oshishini ta'minlovchi hamda aholi uchun munosib turmush darajasini ta'minlashning hal qiluvchi omilidir. Xizmatlarning yuqori sifati va xilma-xilligi, xodimlarning mehnat samaradorligini oshiradi, iste'mol xarajatlarini kamaytiradi, vaqtni tejalishiga olib keladi hamda bo'sh vaqt samaradorligini oshiradi.

2020-yil yanvar-mart oylarida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari

Xizmatlar sohasi — bu korxonalar, tashkilotlar, shuningdek, jismoniy shaxslar tomonidan ko'rsatiladigan turli xil turdagi xizmatlar, ishlab chiqarishni o'z ichiga olgan umumlashtirilgan toifadir. Ushbu sohani ko'pincha rivojlangan zamonaviy infratuzilma tufayli sanoatdan keyingi iqtisodiy tuzilma tarzida ko'riladi.

Xizmatlar sohasi ishlab chiqarish unumdorligi va samaradorligini oshirishga yordam beradigan turli xil faoliyat turlarini o'z ichiga oladi.

Mazkur soha xalqaro korporatsiyalar, banklar, aviakompaniyalar, kompyuter markazlari, telekommunikatsiyalar, sug'urta, yuridik va konsalting firmalari, davlat va nodavlat tashkilotlari, shuningdek, notijorat tashkilotlarini qamrab oladi.

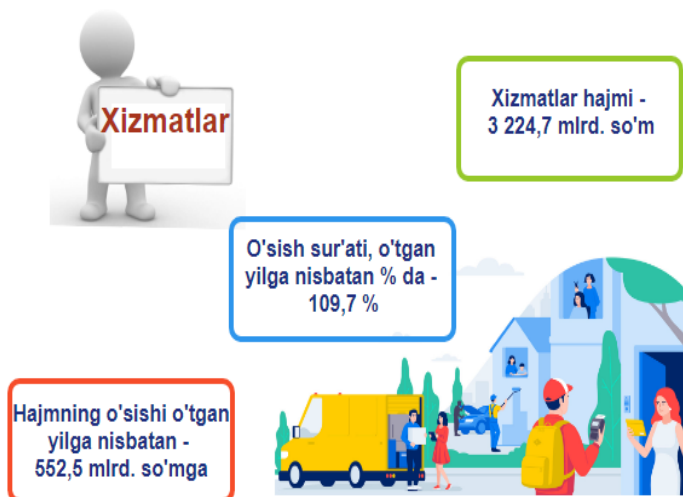
Hozirgi kunda intellektual inson mehnati o'ziga xos rivojlanish va ahamiyat kasb etmoqda, uning bo'linishi maxsus ilmiy tayyorgarlikni, ko'p sonli ish o'rinlarini, odamlarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini yuqori darajadagi integratsiyalashuvini va ijtimoiy farovonlikni oshirishni talab qiladigan ko'plab mutaxassislik va kasblarni yaratmoqda.

Ushbu tendensiyalar xizmatlar sohasi va boshqaruv bilan bevosita bog'liq bo'lib, inson faoliyatining boshqa sohalariga nisbatan uning jadal o'sishini belgilaydi. Masalan, iqtisodiyotning sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlariga qaraganda, yuqori daromadlilik bilan tavsiflanadi. Shu bilan birga, xizmatlar ro'yxati doimiy ravishda kengayib bormoqda.

Hozirgi kunda xizmatlar sohasi xizmatlarning tabiati, ularning maqsadi, faoliyat turlari va xizmat ko'rsatish jarayonlarining o'ziga xos xususiyatlari tufayli turli xil funksiyalarga, manbalarga, ulanishlarga ega bo'lgan murakkab va o'ziga xos ijtimoiy-iqtisodiy tizimdir.

Ishlab chiqarilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2020-yil yanvar-mart oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 3 224,7 mlrd. so'mga yetdi. Taqqoslama ekvivalentda, o'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati 109,7 % ni tashkil etdi.

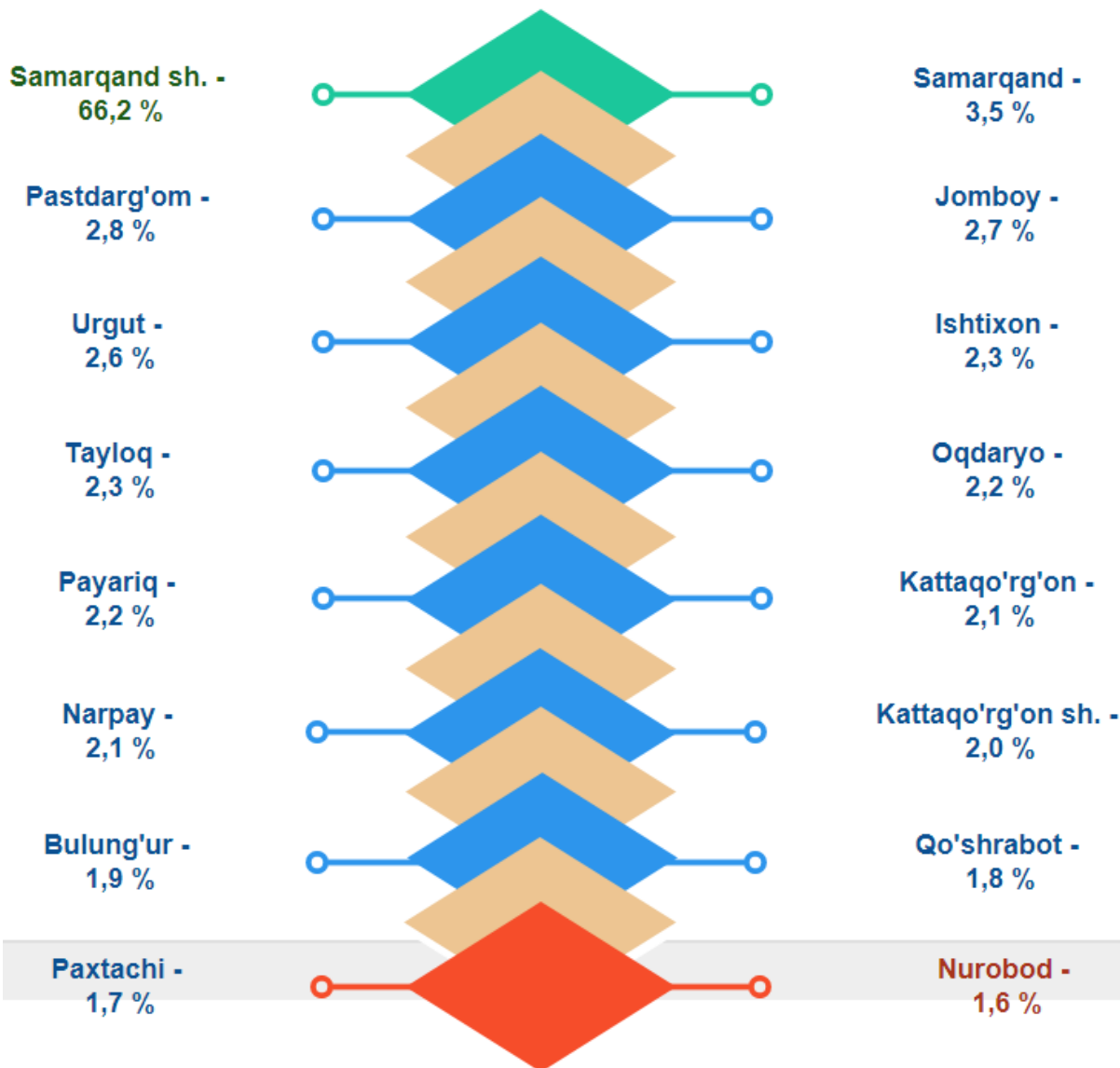

Xizmatlar – iste'molchilar (yuridik va jismoniy shaxslar) holatini o'zgartiruvchi yoki tovarlar, xizmatlar va moliyaviy aktivlar bilan ayirboshlashiga ko'maklashadigan ishlab chiqarish faoliyatining natijasi hisoblanadi.

Ta'kidlash joizki, jismoniy va yuridik shaxslarning xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun, xizmatlar sohasini hududlarda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishini ta'minlamasdan turib, viloyat iqtisodiyotining yirik tarmog'i sifatida xizmatlar sohasini jadal rivojlantirib bo'lmaydi.

Xizmatlarning umumiy hajmida Samarqand shahrining ulushi eng ahamiyatli bo'lib, 66,2 % ni tashkil etadi. Bu aholining real daromadlari boshqa hududlardan ko'ra yuqoriroq ekanligi bilan izohlanadi.

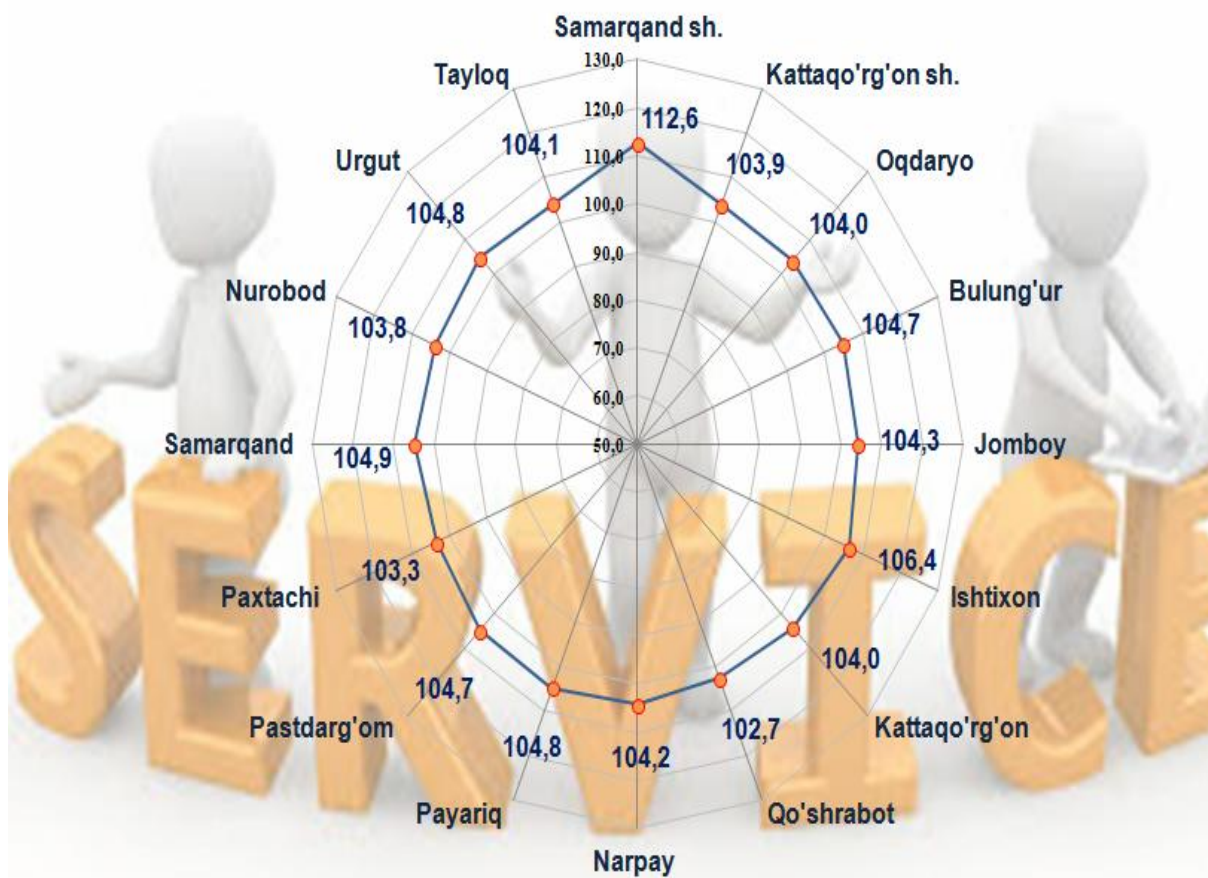
**Hududlar kesimida ko'rsatilgan bozor xizmatlari tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

Eng katta ulush Samarqand (3,5 %), Pastdarg'om (2,8 %), Jomboy (2,7 %) va Urgut (2,6 %) tumanlarida qayd etildi.

Xizmatlar sohasining nisbatan past ko'rsatkichlari Nurobod (1,6 %), Paxtachi (1,7 %), Qo'shrabot (1,8 %) va Bulung'ur (1,9 %) tumanlarida kuzatildi.

**Hududlar kesimida ko'rsatilgan bozor xizmatlarining
o'sish sur'atlari, o'tgan yilga nisbatan % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

Ushbu davrda yuqori o'sish sur'atlari Ishtixon (106,4 %), Samarqand (104,9 %), Payariq va Urgut (104,8 %) tumanlari va Samarqand shahrida (112,6 %) qayd etildi.

Nisbatan past o'sish sur'atlari Qo'shrabot (102,7 %), Paxtachi (103,3 %), Nurobod (103,8 %) tumanlari, shuningdek, Kattaqo'rg'on shahrida (103,9 %) kuzatildi.

Hududlar bo'yicha ko'rsatilgan xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %	Aholi jon boshiga hajmi, ming so'm
Samarqand viloyati	3 224,7	109,7	830,0
Samarqand shahri	2 133,5	112,6	3 899,7
Kattaqo'rg'on shahri	65,2	103,9	726,6
tumanlar:			
Oqdaryo	71,6	104,0	450,4
Bulung'ur	63,0	104,7	337,6
Jomboy	85,6	104,3	496,9
Ishtixon	74,4	106,4	293,2
Kattaqo'rg'on	67,2	104,0	246,2
Qo'shrabot	57,1	102,7	434,2
Narpay	68,0	104,2	319,6
Payariq	70,7	104,8	282,7
Pastdarg'om	89,4	104,7	252,7
Paxtachi	54,3	103,3	376,8
Samarqand	112,8	104,9	447,6
Nurobod	52,7	103,8	350,9
Urgut	83,7	104,8	164,8
Tayloq	75,5	104,1	375,5

Shu bilan birga, nisbatan yuqori ko'rsatkichlar Samarqand shahrida (2 133,5 mlrd. so'm), Samarqand (112,8 mlrd. so'm), Pastdarg'om (89,4 mlrd. so'm), Jomboy (85,6 mlrd. so'm) va Urgut (83,7 mlrd. so'm) tumanlarida qayd etildi.

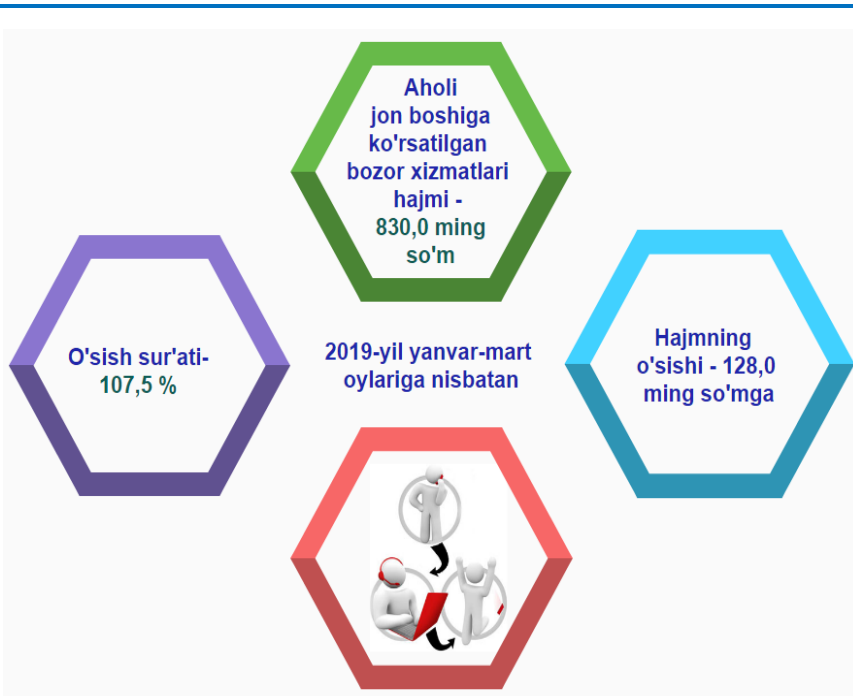
Xizmatlar sohasidagi aksariyat faoliyat turlarining o'ziga xos xususiyati bu - mahalliyashtirishning yuqori darajasi, ma'lum bir hududga (hudud, tuman, shahar va qishloq aholi punktlari) bog'liqligi hisoblanadi. Shu sababli, faoliyatning hajmi, joylashishi, faoliyat turlari va ko'lamlari, mulkchilik shakllari, korxonalar va xizmat ko'rsatish tashkilotlarining ish uslublari, ularning modernizatsiya qilishdagi roli va rivojlanish potentsiali, mintaqa iqtisodiyotidagi innovatsion o'zgarishlarning ehtiyojlari, ustuvorliklari va strategiyasi bilan o'zaro bog'liq bo'lishi kerak.

Ma'lumki, xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining hududiy va ijtimoiy harakatchanligini, yangi xo'jalik hududlarini o'zlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini va moddiy mahsulotlar iste'molini oshirishni ta'minlaydi.

Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlarining asosiy ko'rsatkichlari

2020-yil yanvar-mart oylarida aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 830,0 ming so'm-ga yetdi.

O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati 107,5 % ni tashkil etdi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va an'anaviy xizmatlarni rivojlantirish bo'yicha aniq maqsadli kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish, ishlab chiqarilgan bozor xizmatlari hajmini oshishiga olib keladi.

Davlatning iqtisodiy siyosatida axborot va aloqa xizmatlari (mobil aloqa, Internet, raqamli televideniya va boshqalar) kabi zamonaviy xizmat turlarini, shuningdek, zamonaviy moliyaviy xizmat turlarini (bank xizmatlari, lizing, sug'urta, audit, konsalting va boshqalar) rivojlantirish alohida ahamiyatga ega.

**Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ishlab chiqarilgan
xizmatlarning asosiy ko'rsatkichlari**
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

	Hajmi, mlrd. so'm	O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, % da
Xizmatlar - jami	3 224,7	109,7
shu jumladan:		
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	168,2	118,8
Moliyaviy xizmatlar	459,3	145,1
Transport xizmatlari	770,7	101,8
shu jumladan: avtotransport xizmatlari	714,0	103,0
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	103,9	105,4
Savdo xizmatlari	916,8	103,4
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	96,9	101,3
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	188,2	120,8
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	49,0	115,3
Ijara xizmatlari	107,6	105,9
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	92,2	107,6
Shaxsiy xizmatlar	134,7	100,4
Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	33,2	97,7
Boshqa xizmatlar	104,0	102,9

**Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ko'rsatilgan
bozor xizmatlarining o'sish sur'atlari,
2019-yil yanvar-mart oylariga nisbatan % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

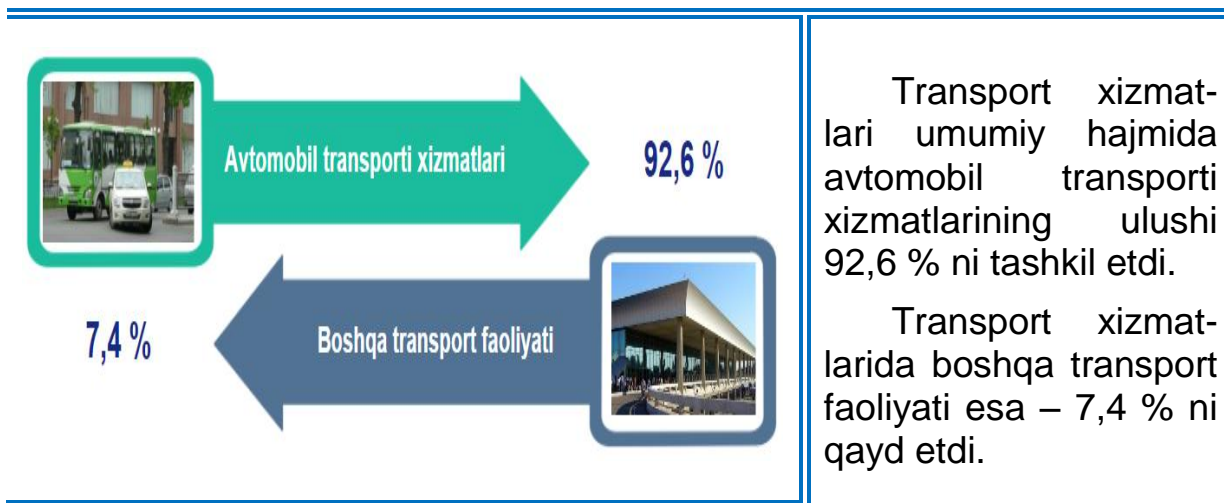
Eng yuqori o'sish sur'atlari moliyaviy xizmatlar (145,1 %), ta'lim sohasidagi xizmatlar (120,8 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (118,8 %), shuningdek, sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlarda (115,3 %) qayd etildi.

Nisbatan yuqori bo'lmagan o'sish sur'atlari me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar (97,7 %), shaxsiy xizmatlar (100,4 %), ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar (101,3 %), transport xizmatlarida (101,8 %) kuzatildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha xizmatlarni ishlab chiqarish iste'molchilarning daromad darajasi, didi va xohish-istaklariga qarab differensiyalanadi.

Transport xizmatlari hajmining o'sishi, yuk va yo'lovchilarni tashish xizmatlariga talabning oshishi bilan bog'liq bo'lib, bu o'z navbatida turistik faoliyatning jadal rivojlanishi, savdo tarmog'ining kengayishi, qurilish loyihalari hajmini yanada kengaytirishga, bino va inshootlarni rekonstruksiya qilish, shuningdek, transport va logistika infratuzilmasini rivojlantirish bilan bog'liq.

**Transport turlari bo'yicha transport xizmatlarining tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

Har bir mamlakatning iqtisodiy hayotida muhim o'rin tutuvchi savdo sohasi ishlab chiqarish va iste'mol o'rtasidagi aloqani ta'minlaydi, shuningdek, tovarlarni ishlab chiqarish hajmi va tarkibiga, ularning turlarini yaxshilanishiga va sifatini oshishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

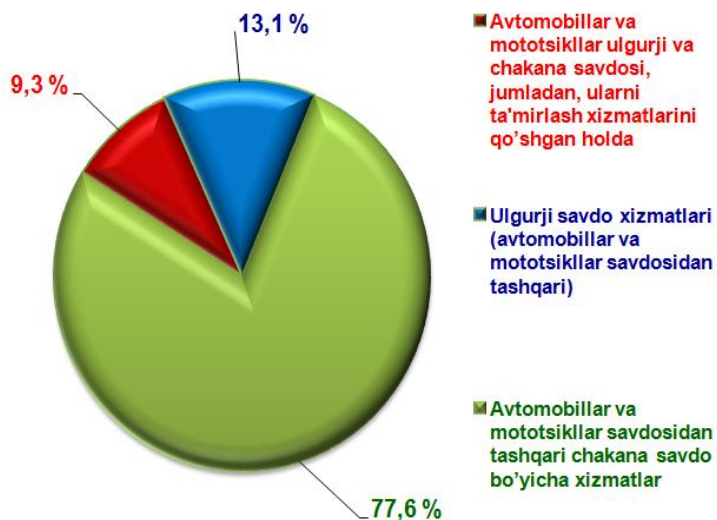
Savdo - bu tovarlarning aylanishini, ularning ishlab chiqarish sohasidan iste'mol sohasiga o'tishini ta'minlaydigan iqtisodiyot sohasidir. Ma'lum bir davlat ichida savdo tovarlarini zarur iste'molchiga yetkazib berish vazifasini bajaradi. U ulgurji va chakana savdoga bo'linadi.

2020-yil yanvar-mart oylarida ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmidagi savdo xizmatlarining ulushi 28,4 % ni tashkil etib, bu 916,8 mlrd. so'mga teng bo'ldi.

Savdo xizmatlari tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

Joriy davrda chakana savdo xizmatlari ulushi umumiy savdo xizmatlari hajmining qariyb to'rt dan uch qismiga aniqrog'i 77,6 % ga to'g'ri keladi.

Ulgurji savdo xizmatlarining ulushi (avtomobillar va mototsikllar savdosidan tashqari) 13,1 % ga yetdi.

Avtomobillar va mototsikllarning ulgurji va chakana savdosi bo'yicha xizmatlar, jumladan, avtomobillar va mototsikllarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlarni qo'shgan holda, savdo xizmatlarining umumiy hajmidagi ulushi 9,3 % ni tashkil etdi.

Moliyaviy xizmatlar – bu xizmatlarga banklarning moliyaviy vositachilik xizmatlari (moliyaviy lizing, kredit berish), shu jumladan, masofaviy bank xizmatlari (Internet-banking, mobil-banking), investitsiya fondlari va boshqa moliyaviy tashkilotlarning moliyaviy vositachiligi, moliya bozorlari (fond va valyuta birjalari) faoliyatining yordamchi moliyaviy vositachilik xizmatlari va boshqa moliyaviy xizmatlar kiradi.

Moliyaviy xizmatlar (2020-yil yanvar-mart oylarida)

2020-yil yanvar-mart oylarida moliyaviy xizmatlar hajmi 459,3 mlrd. so'mga teng bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 144,2 mlrd. so'mga oshdi. Moliyaviy xizmatlarning o'sishi 45,1 % ni tashkil etdi.

Zamonaviy bank xizmatlarini taqdim etish uchun shart-sharoitlar yaratishda, innovatsion bank texnologiyalarining joriy etilishi orqali chakana xizmatlarni ko'rsatishga ixtisoslashgan "raqamli" banklar va ularning bo'linmalari faoliyatini tashkil etish, masofadan turib bank xizmatlarini takomillashtirish va to'lov tizimini yanada rivojlantirish, moliyaviy xizmatlarning jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Moliyaviy xizmatlar tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

Moliyaviy xizmatlar umumiy hajmida sug'urta va nafaqa ta'minoti bo'yicha xizmatlardan tashqari moliyaviy xizmatlarning ulushi 92,9 % ni tashkil etadi. Joriy davrda sug'urta xizmatlarining ulushi 4,1 % oralig'ida qayd etildi.

Moliyaviy va sug'urtalash xizmatlariga nisbatan yordamchi xizmatlarning umumiy moliyaviy xizmatlar hajmidagi ulushi yuqori ko'rsatkichga ega emas va u 3,0 % ni tashkil etadi.

Moliyaviy xizmatlar hajmi - moliyaviy vositachilik hisobidan olingan foizli daromadlar hajmi (xizmatlar uchun belgilangan to'lovlar miqdorida), shuningdek, moliya muassasasi tomonidan ssuda berish yoki depozitni saqlash bo'yicha xizmatlari uchun to'lanadigan haq hisobiga ko'ra olinadi.

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida, kompyuter va telekommunikatsiya texnologiyalari dasturiy ta'minotini ishlab chiqish hamda keng interfaol xizmatlarni taqdim etishni o'z ichiga olgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) sektori tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, AKT rivojlanishi mamlakatning raqobatbardoshlik darajasiga bevosita ta'sir qiladi, sizga katta hajmdagi ma'lumotlarni to'plash va umumlashtirishga imkon beradi, strategik darajada boshqaruv uchun katta imkoniyatlar ochadi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (2020-yil yanvar-mart oylarida)

2020-yil yanvar-mart oylarida aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining hajmi 168,2 mlrd. so'm darajasida belgilandi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan ushbu turdagi xizmatlarning o'sish sur'ati 118,8 % ga yetdi.

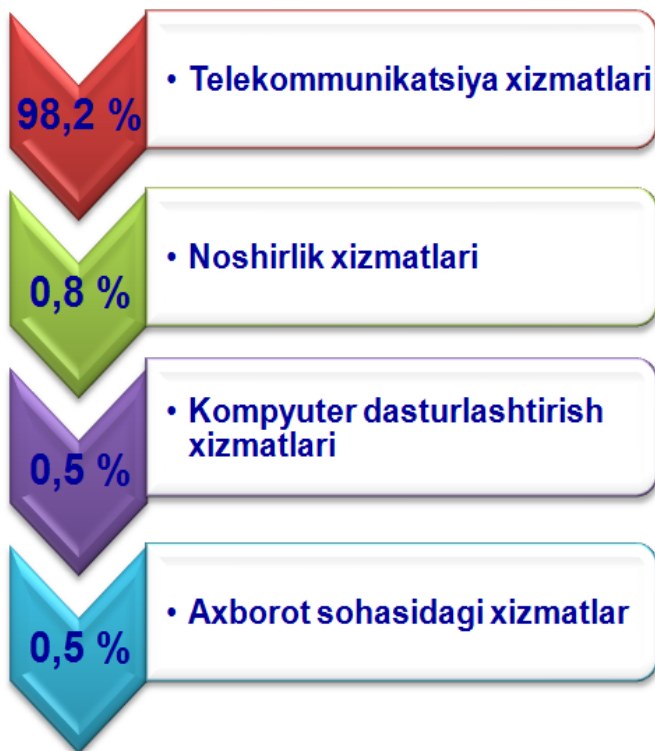
Ko'rsatilgan bozor xizmatlarining umumiy hajmdagi ulushi 5,2 % ni tashkil etdi.

AKTdan faol foydalanish infra tuzilmasi yuqori kadrlar salohiyati va yangi ko'rinishdagi texnika va texnologiyalarga asoslangan. Bu ish insonlarning turmush darajasini sifatini yaxshilashga asoslangan, ularning kundalik hayotini yaxshilash, davlat boshqaruvida eng yangi texnologiyalardan samarali foydalanishni ta'minlashga qaratilgan.

**Aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining tarkibi, % da
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmida eng katta ulushni telekommunikatsiya xizmatlari (simli va mobil aloqa xizmatlari, Internet tarmog'i, yo'ldoshli aloqa xizmatlari va boshqalar) egallab, 98,2 % ni tashkil etdi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining umumiy hajmdagi ulushini noshirlik xizmatlari (0,8 %), kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish xizmatlari va boshqa yordamchi xizmatlar (0,5 %) va axborot sohasidagi xizmatlar (0,5 %) tashkil etdi.

Ma'lumki, fuqarolarni sifatli va arzon ta'lim bilan ta'minlash sezilarli darajada jamiyatning rivojlanishini va uning kelajagini belgilovchi vazifadir.

Mamlakatimizda bu soha nafaqat davlat siyosatining eng muhim va hal qiluvchi yo'nalishlaridan biri sifatida qaralibgina qolmay, balki ulkan yutuqlarni ham namoyish etmoqda.

Bugungi kunda o'quv jarayonining sifati va samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida maktablarni zamonaviy laboratoriya uskunalari, kompyuter texnikasi, darsliklar va yangi avlod metodik materiallari bilan ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ta'lim sohasidagi xizmatlar
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

2020-yil yanvar-mart oylarida ta'lim sohasidagi xizmatlar hajmi 188,2 mlrd. so'mga yetib, bozor xizmatlari umumiy hajmidagi ulushi 5,9 % ni tashkil etdi. O'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati 120,8 % ni tashkil etdi.

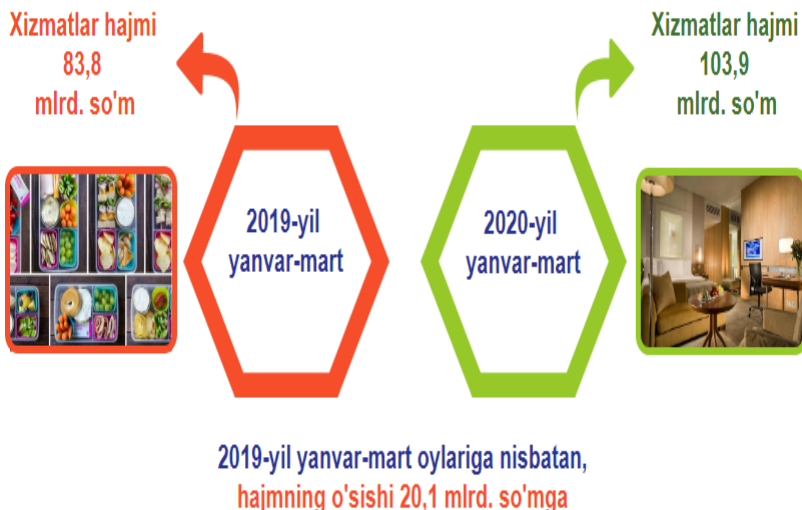
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar hajmi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

qisqa muddatli turar joy bilan ta'minlash bo'yicha ko'rsatilgan xizmatlar (mehmonxonalar, otellar, motellar va boshqa turar joylar) qiymati;

oziq-ovqat mahsulotlari va ichimliklar yetkazib berish bo'yicha qo'yilgan ustamadan tashqari, ovqat tayyorlashda ishlatilgan va qayta ishlanmagan holda sotilgan mahsulotlar qiymatini o'z ichiga oluvchi aylanma qiymati.

**Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

O'tgan yilning shu davriga nisbatan yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlarning o'sish sur'ati 105,4 % ni tashkil etdi, ularning hajmi esa 20,1 mlrd. so'mga oshdi va 103,9 mlrd. so'mga yetdi.

**Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar tarkibi
(2020-yil yanvar-mart oylarida)**

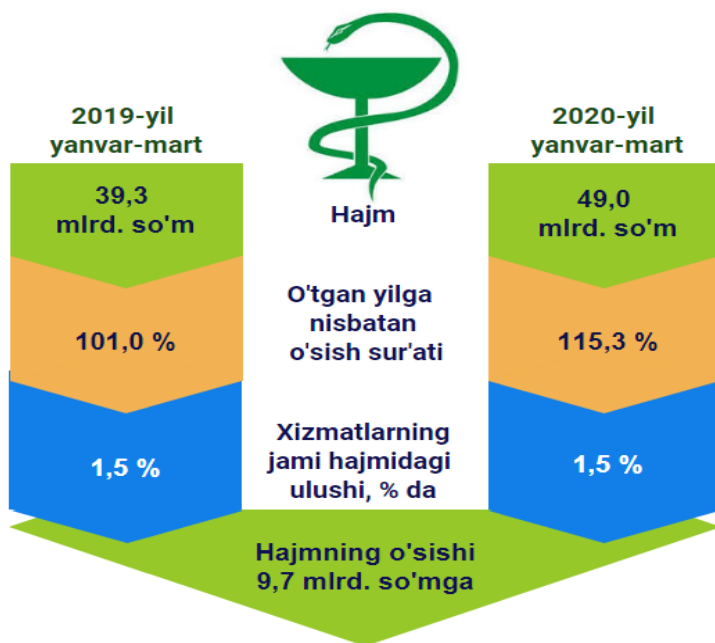
2020-yil yanvar-mart oylarida yashash bo'yicha xizmatlar ulushi 22,8 % ni tashkil etdi.

Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar hajmi - bu sog'liqni saqlash muassasalarining tibbiy va sanitariya xizmatlari, shuningdek, tashkilotlar va tibbiyot korxonalari, stomatologiya, fizioterapevtik, gomeopatik poliklinikalar, kosmetologiya klinikalari, giyohvand moddalarni iste'mol qiluvchilarni davolash ambulatoriyalari, tibbiy haydovchilar komissiyalari, laboratoriya va sanitariya-epidemiologiya profilidagi muassasalar tomonidan ko'rsatilgan bozor xizmatlarining qiymati.

Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar
(2020-yil yanvar-mart oylarida)

2020-yil yanvar-mart oylarida sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlarning hajmi 49,0 mlrd. so'mga yetdi. Xizmatlar umumiy hajmida ularning ulushi 1,5 % ni tashkil qildi.

O'tgan yilning shu davriga nisbatan o'sish sur'ati 115,3 % ni tashkil etdi.

Kelajakda xizmatlar sohasini har tomonlama rivojlantirish, samarali bandlikni ta'minlash va aholi turmush darajasini oshirishning dolzarb masalasidir.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining munosib hayot sifatini ta'minlash ko'rsatkichidir, chunki xizmatlar bozori rivojlanishiga ta'sir qiluvchi hal qiluvchi omil, aholining real daromadlari va turmush darajasining o'sishi hisoblanadi.

Xizmatlar sohasi statistikasi bo'limi

71-230-85-35